

ISSN 2083-0343

Acta Medicorum Polonorum

R. 6/2016 – Zeszyt 1

STRESZCZENIA – ABSTRACT

słowa kluczowe – keywords

Charakterystyka społeczna studentów farmacji Uniwersytetu Poznańskiego w II Rzeczypospolitej

Social characteristics of pharmacy students of Poznań University in interwar Poland

Piotr Skalski

Poznań

Streszczenie: Artykuł prezentuje studentów Oddziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego przez pryzmat cech społecznych i demograficznych. Podstawowym materiałem źródłowym wykorzystywanym w niniejszej pracy były akta osobowe studentów Oddziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego zdeponowane w Archiwum Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Na podstawie zabranych informacji zbudowano bazę danych, a następnie przeprowadzono analizę społeczno-demograficzną. Brać studencką poznańskiego Oddziału Farmaceutycznego tworzyli głównie Polacy. W mniejszości pozostawali Niemcy, Ukraińcy oraz Żydzi. Studenci farmacji pochodzili przeważnie z rodzin względnie zamożnych. Nie brakowało wśród nich osób z rodzin należących do wyższych klas społecznych. Niemniej jednak istniała spora grupa studentów mających problem z utrzymaniem się na drogich studiach.

Summary: The article presents social and demographic features of pharmacy students in the interwar period in Poznan. The main source material used in this study were the personal files of students of the School of Pharmacy at the University of Poznan kept in the Archives of the University of Medical Sciences in Poznan. Based on the information from files the database was built and then developed socio-demographic analysis. Student population of Poznan Department of Pharmacy was constituted mainly by Poles. In the minority were Germans, Ukrainians and Jews. Students pharmacy came mostly from relatively affluent families. There were students from families belonging to the higher social classes as well. However, there was a large group of students who had trouble to make ends meet.

Słowa kluczowe: historia farmacji, Poznań, studenci w okresie międzywojennym, Uniwersytet Poznański

Keywords: history of pharmacy, Poznan, students in the interwar period, Poznan University

Rys historyczny badań nad chorobą trzewną

The historical overview of research on coeliac disease

Magdalena Andrzejewska

Poznań

Streszczenie: Celiakia, inaczej choroba trzewna, jest chorobą jelita cienkiego, spowodowana nadwrażliwością na gluten. Jej historia sięga czasów, kiedy zaczęto uprawiać zboża. Pierwsze zapiski na temat celiakii sporządził Areteusz z Kapadocji na przełomie I i II w. W 1888 r. Samuel Gee dokonał pierwszego pełniejszego opisu choroby, zaproponował leczenie dietetyczne skorupiakami. W 1950 r. Wim Dicke odkrył, że eliminacja z diety pszenicy, żyta i owsa prowadzi do poprawy klinicznej w celiakii. Z kolei jego współpracownicy, Weijers i Van de Kamer zauważyli, że gluten i jego frakcja zawarta w pszenicy – gliadyna, odpowiadają za chorobę. Pierwszy opis zmian histologicznych w celiakii w jelicie cienkim sporządził Paulley w 1954 r., natomiast endoskopową technikę biopsyjną opisał Royer w 1955 r. MacDonald dowiódł tła genetycznego choroby w 1965 r., a jego następcy w latach 80-tych i 90-tych odkryli układ genów HLA-DQ2/DQ8 predysponujący do celiakii. W 1983 r. Tadeusz Chorzelski opisał autoimmunologiczny charakter choroby i odkrył przeciwciała endomozyjalne służące do dziś w diagnostyce. Obecnie wiele ośrodków naukowych na świecie prowadzi dalsze badania, celem coraz lepszej diagnostyki i opieki nad chorymi.

Abstract: Coeliac disease is a small intestine disorder caused by gluten intolerance. It has a long history and had developed when the humans started to cultivate grains. The first written records of coeliac disease come from the 1st and 2nd centuries AD, given by Aretaeus of Cappadocia. Samuel Gee gave the first clear description of this condition in 1888 and suggested dietary treatment with shellfish. In 1950 Wim Dicke proved that the exclusion of wheat, rye and oats from the diet led to improvement in coeliac patients. His colleagues, Weijers and Van de Kamer stated that gluten is responsible for the disease, especially one of its fractions – gliadin. First description of histological abnormalities of the lining of the small intestine were presented by Paulley in 1954 and first description of per-oral biopsy technique was published in 1955 by Royer. In 1965 MacDonald established the hereditary nature of the disease. His followers in the 80's and 90's discovered the predisposing genes HLA-DQ2/DQ8. In 1983 Tadeusz Chorzelski described the immunological mechanism of coeliac disease and discovered the anti-endomysial antibodies, that serve as an immunological marker of the disease till present. Nowadays many research centres are performing studies aimed to facilitate the diagnosis and improve the dietary treatment.

Słowa kluczowe: celiakia, choroba trzewna, gluten, enteropatia, rys historyczny, historia badań, dieta, genetyka, immunologia

Keywords: Coeliac disease, celiac disease, gluten, enteropathy, historical overview, history of research, diet, genetics, immunology

Historia otyłości jako zagadnienia medycznego

History of obesity as the medical issue

Paweł Samborski, Marcin Kucharski¹

Poznań

Streszczenie: Praca ta ma na celu przybliżyć historię badań i leczenia otyłości. Ten problem zdrowotny zajmuje istotne miejsce w historii medycyny już od czasów Hipokratesa. Mimo ogromnego postępu medycyny, zasadnicze leczenie otyłości do dziś opiera się na diecie i aktywności fizycznej. Niestety te proste zasady, w zderzeniu z zasadniczymi zmianami stylu życia, jakie zaszły w populacji ludzkiej w XX wieku, zdają się być coraz mniej przestrzegane. Efektem tego jest obserwowana współcześnie epidemia otyłości, w walce z którą zdajemy się wciąż przegrywać.

Summary: The aim of the study was a presentation of history of research studies and treatment of obesity. This health problem take an important place in history of medicine since the times of Hippocrates. Despite the great progress of medicine, the basic rules of obesity treatment rest on the diet and physical activity. Unfortunately these two simple rules, in collision with fundamental changes in lifestyle, which took place in human population in the 20th century, seem to be less complied with overtime. The effect of it seems to be the recently observed epidemic of obesity. The fight with this epidemic we are still loosing.

Słowa kluczowe: otyłość, zespół metaboliczny

Key words: obesity, metabolic syndrome

Historia badań nad miażdżycą oraz rolą diety w patogenezie zmian miażdżycowych

History of research on atherosclerosis and the role of diet in its pathogenesis

Małgorzata Dobrzyńska

Poznań

Streszczenie: Artykuł przedstawia zarys historii wiedzy dotyczącej miażdżycy. Zaprezentowano ewolucję kryteriów rozpoznawania miażdżycy i poglądów na jej etiopatogenezę. Zestawiono najważniejsze obserwacje i doświadczenia lekarzy, zmierzające do wyjaśnienia mechanizmu powstawania miażdżycy, w tym badania epidemiologiczne.

Abstract: This review article presents a brief history of knowledge on arteriosclerosis. An evolution of diagnostic criteria and views on its pathogenesis is described. The most important observations, experiments and epidemiologic studies carried out by doctors to explain mechanism of arteriosclerosis are compiled.

Słowa kluczowe: miażdżycy, teorie miażdżycy

Keywords: arteriosclerosis, theories of arteriosclerosis

Historia diety śródziemnomorskiej w prewencji chorób układu krążenia

History of the Mediterranean diet in prevention of diseases of cardiovascular system

Klaudia Malikowska¹, Katarzyna Grabańska-Martyńska²

Poznań

Streszczenie: Choroby układu krążenia stanowią jedną z głównych przyczyn umieralności w krajach rozwiniętych i rozwijających się. Popularyzacja zdrowego stylu życia, w tym szczególnie prawidłowego sposobu żywienia, stała się podstawą prewencji chorób układu sercowo-naczyniowego. Za wzorcową dietę przeciwmiażdżycową oraz utrzymującą właściwą masę ciała uważa się schemat żywienia ludzi zamieszkujących kraje Basenu Morza Śródziemnego. Ponadto dieta śródziemnomorska nie jest tylko ustalonym programem dietetycznym, ale historycznym zbiorem nawyków żywieniowych, które ewoluowały od wieków. Kilka badań przeprowadzonych w XX wieku przyczyniło się do zdefiniowania podstaw tej diety i jej korzystnego wpływu na zmniejszenie liczby przypadków choroby niedokrwiennej serca.

Abstract: Cardiovascular diseases belong to the main causes of mortality in developed countries as well as developing ones. Popularization of healthy behaviours, especially a proper nutrition, is a basis for prevention of these diseases. An exemplary antiatherogenic diet, that also maintains a correct weight, are the eating habits from the Mediterranean region. Furthermore, Mediterranean diet is not an artificial finding, but historically established collection of dietary habits that evolved since centuries. Few studies, which were conducted in the XX century, helped to define the bases of this diet and its beneficial effect namely decreasing the number of ischemic heart disease cases.

Słowa kluczowe: dieta śródziemnomorska, choroby układu krążenia, historia

Keywords: Mediterranean diet, cardiovascular disease, history

Rys historyczny badań nad doustnymi lekami przeciwcukrzycowymi z klasy gliflozyn

An outline of the history of research on oral antidiabetes drugs from the class of glifozines

Agnieszka Stelmaszyk

Poznań

Streszczenie: Artykuł przedstawia historię odkrycia nowych leków przeciw cukrzycy typu 2, tzw. gliflozyn. Badania nad nimi prowadzone były w ciągu ostatniego półwiecza. Wykorzystano w nich związek wyizolowany z korzeni jabłoni w 1835 r. i odkryte w 1961 r. tzw. kotransportery. Wykazano, jakie glifozyny odkryto w latach 1999-2012. Przedstawiono zalety i wady tych drogich i nie refundowanych w Polsce leków.

Abstract: This article presents how new medicines against diabetes type 2, so called gliflozines, were discovered. Research on gliflozines were carried out during last fifty years. A chemical compound isolated in 1835 from the root of apple tree and discovered in 1961 so called membrane co-transporters were used in these experiments. The article shows which gliflozines were discovered in 1999-2012. Strong points and faults of these non-refundable in Poland medicines are described.

Słowa kluczowe: cukrzyca, doustne leki przeciwcukrzycowe

Keywords: diabetes, oral antidiabetes medicines

Gabriel Józef Antoni Büttner (1915-2011) – jeden z pionierów otorynolaryngologii w Ostrowie Wielkopolskim

Gabriel Józef Antoni Büttner (1915-2011) – One of the Pioneers of Otorhinolaryngology in the town of Ostrów Wielkopolski

Michał Pabiszczak, Andrzej Kierzek

Ostrów Wielkopolski, Wrocław

Streszczenie: Artykuł przedstawia sylwetkę oraz działalność zawodową zasłużonego otorynolaryngologa Gabriela Józefa Antoniego Büttnera (1915-2011), absolwenta Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego, który przez szereg lat pracował w Ostrowie Wielkopolskim. W latach 1969-2008 pracował kolejno w Szwecji, Niemczech i Kanadzie. W 2008 r. osiedlił się w Krakowie. Artykuł jest oparty na źródłach archiwalnych przechowywanych w Głównej Bibliotece Lekarskiej w Warszawie, archiwum Zespołu Opieki Zdrowotnej w Ostrowie Wielkopolskim i w zbiorach Michała Pabiszczaka.

Abstract: This article presents a life story and professional activity Gabriel Józef Antoni Büttner (1915-2011), a graduate from the Medical Faculty of Poznań University who practiced in the town of Ostrów Wielkopolski for several years. In 1969-2008 he worked and stayed in Sweden, Germany and Canada. In 2008 he settled in Cracow. The article is based on archival sources kept in the Main Medical Library in Warsaw, the archive of the Healthcare Complex in the town of Ostrów Wielkopolski and collections belonging to Michał Pabiszczak.

Słowa kluczowe: historia otorynolaryngologii, historia chirurgii

Key words: history of otorhinolaryngology, history of surgery

Życie umysłowe w zaborze rosyjskim w latach 1848-1867 w świetle korespondencji Adama F. Adamowicza¹

The intellectual life in Russian partition of Poland in 1848-
1867 in the light of Adam F. Adamowicz's correspondence

Anita Magowska

Poznań

Streszczenie: W Państwowym Archiwum Historycznym Litwy w Wilnie znajduje się wiele ciekawych źródeł do dziejów nauki polskiej w XIX wieku. Należy do nich korespondencja profesora Adama Ferdynanda Adamowicza z lat 1848-1867. Listy pisane do niego i przez niego ukazują stan życia umysłowego Polaków na Wileńszczyźnie. Niniejszy artykuł przedstawia autorów tych listów i komentuje ich treść.

Abstract: Many interesting sources to the history of Polish science in the 19th century are kept in the State Historical Archive of Lithuania in Vilnius. Among them is a correspondence written to and by Professor Adam Ferdinand Adamowicz from 1848 to 1867. These letters present the status of intellectual life in the region of Vilnius in the Partition period. This article comments the letters and describes their authors.

Słowa kluczowe: zabór rosyjski, historia naturalna, historia Wilna, Adam Ferdynand Adamowicz

Keywords: Russian partition, natural history, history of Vilnius, Adam Ferdinand Adamowicz

¹Artykuł powstał w ramach projektu „Przyrodznawstwo i medycyna na Wileńszczyźnie w okresie zaborów jako element polskiego dziedzictwa narodowego” (11 H 11 029180), finansowanego w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012-2016.